

Christer Harrysson

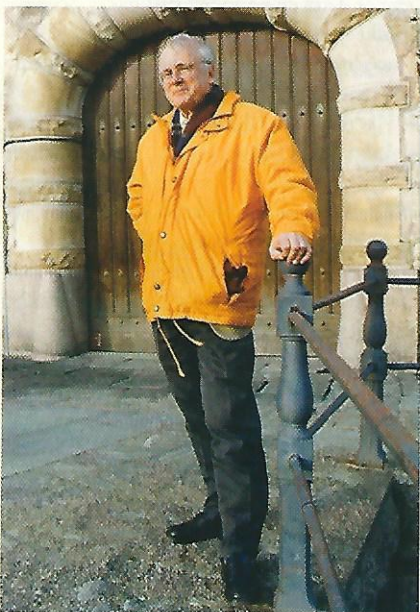
Van att kämpa i motvind

Den 1 januari 2004 anställdes Christer Harrysson som professor i Örebro. Därmed är han universitetets allra första professor i byggt teknik någonsin. En lång och stridbar karriär i byggbranschen har nu således krönts med en obestridlig framgång. Christer Harrysson har, som de flesta vet, i många år stått på barriaderna i flera av de viktigaste problemfrågorna kring husbyggnad. Han har ofta fått kämpa i svår motvind.

– Jag är glad, och stolt, säger han då Byggfakta träffar honom i Örebro.

– I och för sig kan man fundera över varför en viss befattning ska ha så stor betydelse, men ett faktum är, att en professorstitel väger tyngre än konsultens, konstaterar han nyktert.

Nu har han visserligen varit professor i flera år redan, men dock "bara" adjungerad sådan, vid Arkitektshögskolan i Oslo. Professuren i Örebro är en utnämning av betydligt större kaliber.

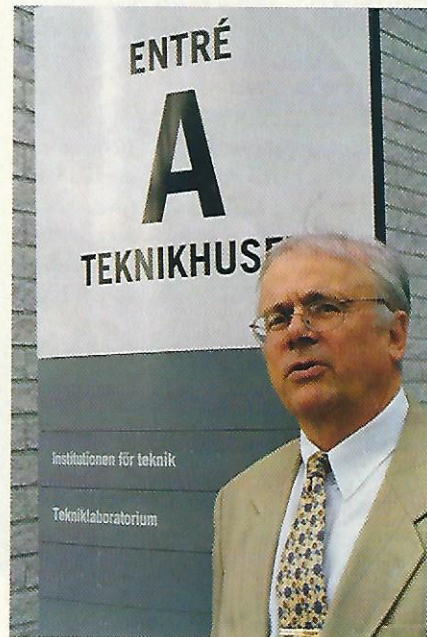
Örebros färske byggprofessor är en enkel och öppen person, snar till skämt och leenden.

– Och jag valde att acceptera utnämningen av det skälet, att den ger mig störst möjlighet att påverka samhället, till gagn för de boende, och inte minst för att utbilda en ung generation, tillägger han.

Våldsamt fajt i spalter och debatter

Vem minns inte den våldsamma fajten i spalter och debatter, om konceptet luftvärme? Där företaget Boro med sitt "vetenskapliga råd" såg ut att under 80-talet lägga under sig hela småhusmarknaden, för att sedan, år 1991 helt plötsligt försvinna, i ett debacle av sällan skådat mått. Christer Harrysson var Boros och luftvärmens främste kritiker och belackare. Det var ju f.ö. just i Örebro, i samband med mässan B0 92, som Boro gick i graven.

Och lika levande är minnet av striden kring "superisoleringen" som metod att helt slippa ifrån värmesystem i ett hus. Christer Harrysson skrev sin doktorsavhandling om högisolerade konstruktioner, som innefattade bl.a. småhusets energiförutsättningar. Där fick han genast hela mineralullsindustrin över sig, jämte en rad andra intressenter. Han ansåg sig nämligen kunna bevisa, att s.k. superisolering, d.v.s. tjockare lager än omkring 250 mm, var tämligen meningslös, eller att kasta pengar i sjön, hur man nu vill uttrycka det. Han utgick från det oemotsägliga faktum, att med varje extra cm isolermaterial utöver en viss gräns, minskar energisparpotentialen, för att till slut vara praktiskt taget obefintlig.

– Jag är glad och stolt, säger Christer Harrysson över sin utnämning till byggprofessor vid Örebro universitet.

Stridernas tid inte förbi

Och stridernas tid är för Christer Harrysson minsann inte slut. Fortfarande idag pågår den ju kring konceptet golvvärme. Här klippte till direkt då konceptet lanserades, 1994, då tillverkarna gick ut med påståendet att golvvärme spar energi, jämfört med andra system. Fel - det är tvärtom, t.o.m. väldigt mycket tvärtom, skrev och sade Christer Harrysson, så ofta han kunde, så tydligt han kunde. Och industrin rasade - i spalter, på debatter, och även direkt, personligt.

– Man har ju en massa ganska hemska brev hemma, kommenterar han är ler, till synes road.

Men hur det var, småningom fick han alltmer acceptans för sina argument, och idag får man säga, att han fått rätt, i det stora hela. Så vi frågar honom vilken den största framgången är, hittills i karriären.

– Det är nog förbudet mot återluft, svarar han efter ens stunds betänketid.

Återluft var ju en del av luftvärmekonceptet, det som i stort sett gick i graven med Boros konkurs 1991.

Återluft, som Christer Harrysson med en aning skadeglädje benämner "avloppsluft" - för det var ju så, att en del av inneluften enligt detta koncept fick cirkulera runt ett antal gånger, i huset, och genom ett filter, innan det till slut släpptes ut igen. Boverket förbjöd återluft 1994. Då hade Christer Harrysson m.fl. i årtal gisslat hela idén.

– Tyvärr har man i efterhand lättat på förbudet, konstaterar han missnöjt.

Öppen och skämtsam

Christer Harrysson är trots allt detta en person det är svårt att förknippa med konflikter och offentliga gräl. Han är öppen, han är skämtsam och tycks inte det minsta prestige-medveten. Det är med humor han berättar om de många nedsättande tillmälen som haglat under årens lopp.

– Jag fick en gång av min handledare på Chalmers rådet: var alltid saklig - gå aldrig in på person!

Det rådet har han följt - d.v.s. i offentligheten!

Möjligen är han som nytillträdd professor lite ovanlig. För det första beträffande åldern - han fyllde 60 precis en vecka efter utnämningen. Kanske också därför att han besitter en så grundlig erfarenhet av inte bara byggnadens teori, utan även dess praktik. I tio år jobbade han s.a.s. i verkligheten, därav fem år som teknisk chef på småhusföretaget Modulent. När han därefter bytte till Västskustugan, hade nedgången för branschen redan inletts, och efter ytterligare tre år tog Christer beslutet

att öppna eget, som konsult. Det var 1981.

– Tanken var egentligen bara att jag skulle kunna försörja mig hjälpligt, medan jag genomförde mitt doktorsarbete, avslöjar han.

– Men istället blev det så att jag fick så många uppdrag, att det blev svårt att hinna med studierna. Det tog mig sju år att doktorera, utbrister han.

– Fast en stor del av tiden var ju fritid, tillägger han eftersinnande.

"Det superisolerade huset"

Det där var 1988. Ämnet för avhandlingen, vars namn var Småhusets energiomsättning, ja ämnet var som vi sagt detta med högisolerade konstruktioner, enkelt uttryckt. Som många säkert minns, hade då redan uppsalaläkaren Mats Wolgasts egen skapelse "Det superisolerade huset" väckt stort intresse och som idé marknadsförts frenetiskt en tid. Onödigt är att säga av vilka. Christers avhandling var ett skott direkt i vattenlinjen på denna stolta skuta.

Nå, historiken över denne västgötes - han är från början boråsare - karriär kan göras lång. Som exempelvis att förfäder och släktingar långt tillbaka var textilarbetare från Borås, medan modern var bonddotter från Småland. Man vill gärna tro, att Christers öppna och chosofria sätt har med detta enkla och jordnära ursprung att göra.

Eller ett annat exempel: den udda förklaringen till varför det efter skolan blev Chalmers Tekniska Högskola för ynglingen Christer. Han kom nämligen så långt som till licentiatexamen först, innan han gav sig ut på verkstadsgolvet - eller rättare byggkomponentindustrin - 1971.

– Jo, det var så här att som lärarvikarie i

– Man har ju en del otrevliga brev i lådorna hemma, säger han om de många kontroverserna med maktbavare i byggvärlden.

realskolan hade vi en chalmerssteknolog en gång. Han körde omkring i en MG i sin chalmersmössa med tofs, och alltid med en tjej vid sin sida. Och jag tyckte att det där verkade vara något för mig! Jag lyckades till slut läsa upp mitt betyg i svenska, till AB, och som jag räknat ut, så tog jag mig in på tekniskt gymnasium i Borås. Och sen blev det Chalmers, skrattar han.

Han verkar inte idag bry sig om, att det aldrig blev någon MG, för hans del, bara en simpel Volvo.

Kritisk syn på kvalitén

Professor Christer Harrysson har fortfarande idag en mycket kritisk syn på kvalitén i svenskt byggande. Och det är han ju verkligen inte ensam om. Efter 30 års samhällslig propaganda för bättre byggande och energisparande, t.ex. visar det sig att nya hus ofta är sämre ur energisynpunkt än äldre! Strängt taget är detta en nationell skandal.

Fukt och mögel är ännu idag, efter tiotals år av varningar och goda råd, ett problem, som t.ex. fallet Hammarby sjöstad visar.

– Ja, man ser gång på gång hur misstag och felaktiga lösningar upprepas. Konsekvensen är att de som bor i husen blir försökskaniner, och drabbas av en rad olika problem av ett dåligt byggande, konstaterar Christer.

– Men jag tror att det går att förändra den här situationen, eller i varje fall hoppas jag det, slutar han.

Efter luftvärmens, slarvet i byggandet, superisoleringen, golvvärmen - vad kastar han sig över härnäst? Man frestas travestera en gammal statsminister: Huka er käringar och gubbar, för nu laddar han om! ♦

Christer Harrysson vill använda sin professorsposition till att förändra samhället mot ett bättre byggande.